

Lange termijn veranderingen in verschillende hersteldomeinen bij mensen met een psychotische stoornis.

Uitgebreide samenvatting van een cohortonderzoek

Door: Lars de Winter, onderzoeker Kenniscentrum Phrenos, 30 januari 2026

Als onderdeel van het proefschrift van Lars de Winter over het lange termijn beloop van verschillende hersteldomeinen bij een psychotische stoornis heeft Kenniscentrum Phrenos, in samenwerking met Amsterdam UMC locatie AMC en UMCG, een cohortonderzoek gepubliceerd over lange termijn veranderingen in verschillende hersteldomeinen bij mensen met een psychotische stoornis en hoe deze veranderingen onderling samenhangen. Het wetenschappelijke [artikel](#) is gepubliceerd in BMC Psychiatry (2025). Hieronder vatten we het artikel samen.

- Bekijk ook [eerdere publicaties Meta-analyse beloop psychose](#) op de website van Phrenos

De belangrijkste bevindingen

1. Mensen met psychotische stoornissen verbeterden significant over een zesjarige volgperiode op alle hersteldomeinen behalve op depressieve symptomen en subjectief welbevinden, waar geen verbetering over tijd is gevonden.
2. Verbeteringen in hersteldomeinen (symptomen, maatschappelijk functioneren, cognitie, kwaliteit van leven en welbevinden) over tijd hingen onderling veel samen. In het bijzonder is veel samenhang gevonden tussen cognitie en symptomen en tussen maatschappelijk functioneren en cognitie. Er is weinig samenhang gevonden tussen verbeteringen in subjectief welbevinden en de andere hersteldomeinen.
3. Mensen met een psychotische stoornis verbeteren sterker in de verschillende hersteldomeinen over tijd bij gunstigere sociale factoren, zoals een hoger opleidingsniveau, een westerse achtergrond, zelfstandig wonen, het hebben van werk en het hebben van een partner.

Achtergrond en onderzoeksvraag

Mensen met een psychotische stoornis kunnen vastlopen op meerdere levensgebieden. Zo kunnen mensen last hebben van hun psychische klachten (symptomen), moeite hebben hun weg in de maatschappij terug te vinden (maatschappelijk functioneren), problemen hebben met bijvoorbeeld aandacht, plannen of het geheugen (cognitie), of verminderde kwaliteit van leven of welbevinden ervaren. We hebben echter nog onvoldoende zicht op in hoeverre mensen met psychotische stoornissen in de loop van de tijd verbeteren of verslechteren op deze hersteldomeinen en hoe de lange termijn veranderingen in de hersteldomeinen onderling samenhangen. In dit cohortonderzoek hebben we daarom gekeken naar de lange termijn veranderingen en de onderlinge samenhang tussen hersteldomeinen bij mensen in verschillende fasen van hun psychotische stoornis. De volgende twee onderzoeksvragen staan hierbij centraal:

1. In hoeverre hangen lange termijn veranderingen in de verschillende hersteldomeinen onderling samen in verschillende fasen van de psychotische stoornis?
2. Welke persoonlijke, sociale en omgevingsfactoren bij mensen met een psychotische stoornis dragen bij aan de verbetering van deze hersteldomeinen?

Waar hebben we naar gekeken?

In dit onderzoek hebben we gebruik gemaakt van data uit de Genetic Risk and Outcome of Psychosis (GROUP) cohortonderzoek. In de GROUP studie werden mensen met een psychotische stoornis over een periode van 6 jaar gevolgd. We hebben in ons onderzoek gebruik gemaakt van data van 1.008 mensen met een psychotische stoornis van boven de 18 jaar die tenminste 2 metingen hebben gehad in de zesjarige volgperiode van het onderzoek. We hebben bij deze groep cliënten in totaal 15 uitkomstmaten onderzocht

die vallen onder één van de hersteldomeinen (symptomen, maatschappelijk functioneren, cognitie, kwaliteit van leven en subjectief welbevinden). Ook hebben we een groot aantal kenmerken van de cliënt onderzocht, waaronder persoonlijke kenmerken (bv. leeftijd en geslacht), sociale kenmerken (bv. werk, opleiding en leefsituatie) en klinische kenmerken (bv. diagnose, zorg en medicatiegebruik). Via een lineair mixed-effects model analyse hebben we de lange termijn veranderingen op de 15 uitkomstmaten inzichtelijk gemaakt en de verbeteringen op andere hersteldomeinen en cliëntkenmerken meegenomen om te kijken wat voor invloed zij hebben gehad op de lange termijn veranderingen op de uitkomstmaat.

Resultaten

De resultaten toonden aan dat mensen met een psychotische stoornis significant verbeterden over de zesjarige volgperiode op alle uitkomstmaten, behalve op subjectief welbevinden en depressieve symptomen. We vonden veel samenhang tussen verbeteringen in: symptomen, maatschappelijk functioneren, cognitie en kwaliteit van leven. De meeste samenhang vonden we tussen: 1. verbeteringen in cognitie en symptomen; 2. verbeteringen in maatschappelijk functioneren en cognitie. Veranderingen in subjectief welbevinden hing slechts zeer beperkt of niet samen met veranderingen in andere hersteldomeinen. Voornamelijk veranderingen in negatieve symptomen en algemeen maatschappelijk functioneren hingen veel samen met veranderingen in andere hersteldomeinen.

In tegenstelling tot wat we in eerdere onderzoeken in het proefschrift vonden, vonden we in dit onderzoek relatief weinig invloed van ziekteduur op de lange termijn veranderingen in hersteldomeinen: in de meeste gevallen verbeterden mensen met een korte en lange ziekteduur relatief vergelijkbaar over tijd in de meeste hersteldomeinen.

Wat betreft de cliëntkenmerken hangt het hebben van een andere diagnose dan schizofrenie, een hoger opleidingsniveau, een westerse achtergrond, zelfstandig wonen, het hebben van werk en het hebben van een partner samen met sterkere verbeteringen op meerdere hersteldomeinen.

Conclusies en klinische implicaties

Op basis van de resultaten uit dit onderzoek kunnen we de volgende conclusies trekken en klinische implicaties meegeven:

1. Mensen met een psychotische stoornis verbeterden gemiddeld genomen op vrijwel alle hersteldomeinen. Er is dus nog veel potentie voor verbetering.
2. Verbeteringen in symptomen, maatschappelijk functioneren, cognitie en kwaliteit van leven hangen onderling veel samen. Het is dus belangrijk om deze hersteldomeinen in gezamenlijkheid integraal op te pakken in de zorg en ondersteuning.
3. Verbeteringen in het subjectief welbevinden hangt beperkt samen met verbetering in andere hersteldomeinen. Dit komt waarschijnlijk deels omdat subjectief welbevinden zelf niet significant verbetert, maar is ook in lijn met eerder onderzoek. Verbetering van cognitie en maatschappelijk functioneren en verminderen van symptomen vertaalt zich niet altijd in een positievere ervaring van herstel en welbevinden bij de cliënt.
4. Sociale factoren, zoals een hoger opleidingsniveau, een westerse achtergrond, zelfstandig wonen, het hebben van werk en het hebben van een partner hangen samen met verbeteringen in de meeste hersteldomeinen. Het is dus erg belangrijk om aandacht te hebben voor de sociale context van de cliënt in de zorg en ondersteuning bij mensen met een psychotische stoornis.

Referentie

De Winter, L., Jelsma, A., Vermeulen, J. M., Vellinga, A., van der Pluijm, M., van Weeghel, J., ... & GROUP investigators. (2025). [Interrelationships of long-term changes in recovery domains among patients with schizophrenia spectrum disorders: a six-year follow-up study](#). *BMC Psychiatry*, 25, 1178.